

verbleef in een gasthof op het plein voor de herberg Ter Buerse. Hij vermeldde daarin het volgende: «*Er is te Brugge een plein waar de kooplieden zich verenigen; men noemt het De Beurs. Daar komen Spanjaarden, Italianen, Engelsen, Duitsers, Oosterlingen, kortom alle natiën samen.*» Na het verval van Brugge verschoof in de volgende eeuw het financiële centrum naar Antwerpen. Al vrij snel sprak men er van «de nieuwe beurs», het plein waar de handelaars verzamelden. Vanuit Antwerpen vond het begrip «beurs» ingang in Frankrijk, Italië, Spanje en Duitsland, waar het woord verbasterde tot *bourse*, *borsa*, *bolsa* en *Börse*. Ook in Engeland werd de term «*Burse*» tussen 1550 en 1775 gebruikt tot, uiteindelijk de term «*Royal Exchange*» de bovenhand kreeg.

Dat de stad Brugge een cruciale rol speelde in het ontstaan van de beurs staat als een paal boven water. Op het einde van de vijftiende eeuw was de rol van Brugge als financieel centrum uitgespeeld. Daarna volgde nog een lange geschiedenis van de aandelenhandel waaruit de drukke en speculatieve beurs groeide die we vandaag kennen.

LEEN BULTINCK
MUSEUMGIDS

Bibliografie:
DE CLERCQ, G., e.a., *Ter Beurze. Geschiedenis van de aandelenhandel in België, 1300-1990*, 1993, 15-32.

Geïnteresseerd om ook de volgende afleveringen van het «object van de maand» te ontvangen? Verwittig ons via mail op museum@nbb.be

museum
van de
Nationale Bank van België

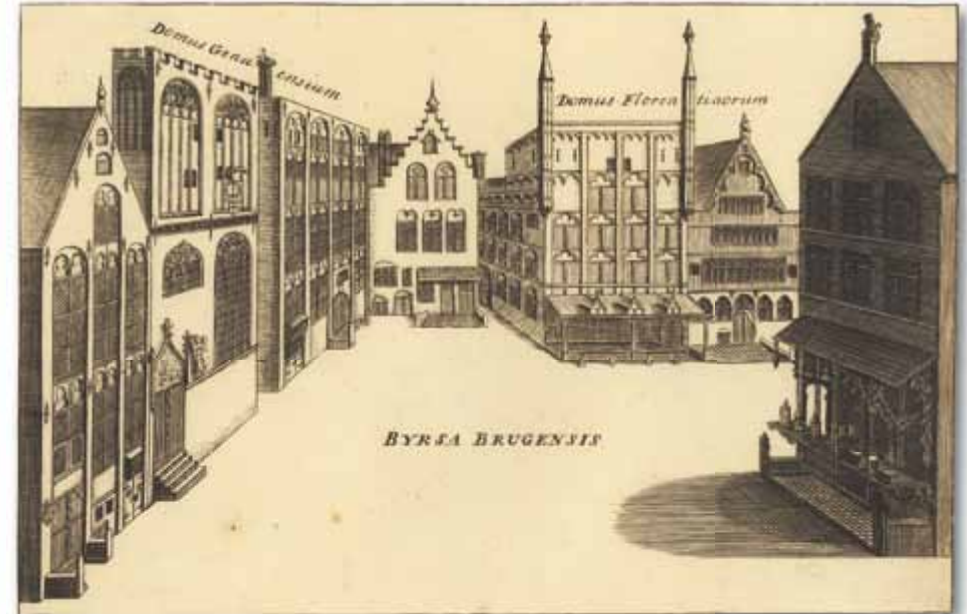
GELD, EEN VERHAAL

Wildewoudstraat 10 te 1000 Brussel.
Elke dag open van 10 tot 18 uur. Gesloten op maandag.
Voor meer informatie, bel naar + 32 2 221 22 06 of per e-mail museum@nbb.be

www.nbbmuseum.be

De beurs: van *Ter Buerse* tot Wallstreet

Beurs van Brugge

Het ontstaan van de beurs: van herberg *Ter Buerse* tot Wallstreet

Het afgelopen jaar werden we allen geconfronteerd met de economische crisis. Ook de beurzen kregen het hard te verduren. Zowel de Amerikaanse als de Europese beurzen kreunden en de Bel 20 zakte onderuit. Het aandeel van Fortis dat aanvankelijk als stabiel werd aangenomen maakte een vrije val. Vandaag klinkt de beurs ons bekend in de oren, maar waar, wanneer en hoe is de aandelenhandel nu eigenlijk ontstaan? Het antwoord op deze vraag vind je in zaal 9 van het museum.

Wapenschild van de familie Van der Buerse

De grondslagen van de huidige beurs werden tijdens de late middeleeuwen in de Noord-Italiaanse steden gelegd. Daar werden de grote basisconcepten van het moderne bank- en beurswezen (bijvoorbeeld de wisselbrief, de vennootschapsvorm en het bankwezen met giraal geld) voor het eerst ontwikkeld en via Brugge in Noordwest-Europa geïntroduceerd. Brugge speelde van begin af aan een cruciale rol in het ontstaan van de aandelenhandel. Door het verval van de jaarmarkten van Champagne en hogere transportkosten zochten de Italianen via Brugge een andere weg naar Noord-Europa. Brugge lag in de veertiende eeuw op het kruispunt van twee grote handelsimperia

namelijk het Middellandse Zeegebied met de Italianen en het gebied rond de Baltische Zee met de Duitse Hanze. Hoewel de handel in Brugge volop floreerde, waren de Bruggelingen er zelf niet echt actief bij betrokken. Ze opereerden eerder als tussenpersoon of bemiddelaar tussen de verschillende vreemde kooplieden. Die makelaarsfunctie werd vaak opgenomen door de herbergiers. Zij gaven de vreemde kooplieden niet alleen onderdak, maar vertegenwoordigden hen ook. Gezien hun centrale rol voor de handel, was de herbergier één van de meest gerespecteerde beroepen van de stad.

Eén van de belangrijkste herbergiersfamilies was de familie Van der Buerse. Zij baatten vijf generaties lang de herberg « Ter Buerse » uit. De oudste vermeldingen van de familie dateren reeds uit de dertiende eeuw, en het staat alleszins vast dat Ter Buerse zelf al in 1285 als herberg werd uitgebaat. Dat gebeurde door Robert Van der Buerse, die eveneens de eigenaar was. In de loop van de veertiende eeuw ontwikkelde het pleintje voor de herberg Ter Buerse zich tot hét commerciële en financiële centrum van de stad. Zo werden reeds in 1340 in het handelsleerboek van Francesco Pegolotti⁽¹⁾ de Brugse makelaarstarieven en wisselkoersen in verband gebracht met de handel op Engeland en Italië. Verder kwamen er op het plein op geregelde tijdstippen makelaars samen. En omdat er toen nog geen officiële beurscouranten waren, verzamelden zij van hun corresponderende en rondreizende gasten allerlei informatie over de lokale economische conjunctuur en de toestand

(1) Voor het veertiende-eeuwse Florentijnse koopmansboek van Francesco Pegolotti was Brugge de plaats bij uitstek waar kooplieden van verschillende nationaliteiten samenkwamen om handel te drijven en financiële operaties uit te voeren. Ook Venetiaanse handboeken besteedden heel wat aandacht aan de handel die in Brugge geconcentreerd was.

van de buitenlandse markten. In 1370 werden in Brugge op geregelde tijdstippen de wisselkoersen op verschillende steden genoteerd. Rond 1400 kwam er een continue en georganiseerde geldmarkt tot stand met op gezette tijden wisselkoersnoteringen van de meest vooraanstaande handels- en bankcentra in Europa, zoals Barcelona, Venetië, Londen of Parijs.

Beurs van Antwerpen

De belangrijkste wisselhandelaars betrokken op het plein Ter Buerse hun natiehuizen. Een natie was een vereniging van buitenlandse kooplieden. Deze naties bouwden, kochten of huurden meestal eigen gebouwen, de zogenaamde natiehuizen. Zij werden ook gebruikt als consulaat, vergaderruimte of opslagplaats. Al in 1322 werd de Venetiaanse natie opgericht, in 1397 kwamen de Genuezen, waarna in de vijftiende eeuw ook de Florentijnen hun natie oprichtten. Op het plein kwamen de kooplieden dagelijks bijeen om hun handel te drijven. Wanneer het regende gingen ze schuilen onder de afdaken aan de gebouwen op het plein, of in de herberg Ter Buerse zelf. En hoewel het Beursplein een openbare plaats was, werd gedurende de beurstijd de toegang verboden voor bedelaars en landlopers. Zij zouden de handelaars namelijk kunnen lastigvallen. Bovendien hield een baljuw de wacht. Wat de precieze beursuren waren, of er reglementen waren en hoe het precies zat met het officieel toezicht, is niet bekend. De werking van de eerste handelsbeurs was gebaseerd op gebruiken en werd nooit op schrift gesteld. Pas in de zestiende eeuw werd de Antwerpse beurs als eerste op schrift gesteld.

Hoe dan ook leeft in het woord «beurs» de vroegere Brugse herbergiersfamilie verder. Er bestaat geen twijfel over dat de naam en het wapenschild van de familie Van der Buerse doorslaggevend zijn geweest in het ontstaan bij de associatie tussen het Brugse beursplein en het begrip aandelenmarkt. Toch blijkt de oorspronkelijke betekenis van het woord «beurs» eerder te refereren naar het plein dan naar het gebouw. De allereerste auteur die van de Brugse handelsbeurs melding maakte, is Hieronymus Muenze, een Duits geneesheer uit Neurenberg die in 1495 een lange reis maakte door Europa. Uit zijn reisdagboeken blijkt dat hij in 1495 in Brugge